สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN 21ST CENTURY UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

[1]ชัชนภ เอื้อทวีกุล และ [2]สุกัญญา สุดารารัตน์

[1]Shashanop Aurthaveekul and [2]Sukanya Sudararat

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ประเทศไทย

Rajapruk University, Thailand

[1]Dongpunpun6@gmail.com, [2]susuda@rpu.ac.th

Received :December 9,2024; **Revised** :January 10, 2025; **Accepted** :January 29,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม และ ด้านภาวะผู้นำการจัดการ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

---

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

[2] อาจารย์ ดร.คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวม

คำสำคัญ : สมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the competencies of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, and 2) to compare the opinions of teachers on the competencies of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 classified by education level, work experience and school size. The results of the research were as follows: 1) the competencies of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, were at a high level , in overall and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean : Instructional Leadership, Personal Excellence, Stakeholder Engagement, Strategic Thinking and Innovation, and Managerial Leadership, and 2) the opinions of teachers on the competencies of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 classified by education level, and school size were statistically significant at the level of .01, while the differential work experience was not different in overall.

Keywords: Competencies, School Administrators, the 21st century

บทนำ

สมรรถนะ ถือเป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคุณภาพและสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุง สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ บทบาทสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนจึงจะต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทาง วิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทาง

การเรียน โดยต้องปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนคือการจัดทำพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่าการที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจ การเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิผลของการทำงานของครูและความสำเร็จของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน (Leithwood, 2006) และการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาบรรลุตามกรอบยุทธศาสตร์ของชาติยุคการศึกษา 4.0 ที่เน้นคุณภาพ มาตรฐาน การศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยการบริหารการจัดการดังกล่าว จะบรรลุผลสำเร็จขึ้นอยู่กับสรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่จากผลการประเมินศักยภาพผู้บริหาร โดยการทดสอบความรู้เชิงบริหาร ภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม ความสามารถทาง ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าทดสอบ จำนวน 37,522 คน มีผู้บริหารที่ผ่านการทดสอบ ได้คะแนนร้อยละ 80 ไม่ถึงร้อยละ 50 ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารส่วนหนึ่ง ขาดความสามารถทางภาษาอังกฤษและ เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และ ผู้บริหารอีกส่วนหนึ่ง มีประสบการณ์น้อย มีความสามารถในทักษะการสื่อสารและการจูงใจไม่ชัดเจน ทำให้การประสานงานขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งผู้บริหารอีกส่วนหนึ่งบกพร่องใน ทักษะการบริหารและการทำงานเป็นทีม (นุชนรา รัตนะศิระประภา, 2557) สอดคล้องกับการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประจำปี พ.ศ.2560 พบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินด้านการบริหารวิชาการจะต่ำกว่าการบริหารด้านอื่น ๆ ปัจจัยด้านครู ที่พบว่าขาดการพัฒนาในกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ในวิชา ที่สอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเรื่อง การคิดวิเคราะห์และวิชาภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านนักเรียน ที่พบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน 5 กลุ่มสาระหลัก มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้จัดเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงานตามนโยบายการตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาในสังกัด ประกอบด้วย 4 นโยบาย ได้แก่ 1) เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน 2) ปฏิรูป ระบบผลิตและพัฒนาครู 3) เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ และ 4) ส่งเสริมให้เอกชนและทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2563) จากผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่มีความเกี่ยวพันกับการใช้ความสามารถหรือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการเพราะ

เกี่ยวพันกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน และ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเรียนรู้และมี ทัศนคติที่ถูกต้องเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับ ทฤษฎีของ SEAMEO INNOTECH (2015) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม (Strategic Thinking and Innovation) 2) ภาวะผู้นำการจัดการ (Managerial Leadership) 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 4) ความเป็นเลิศส่วนบุคคล (Personal Excellence) และ 5) การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement)

สถานการณ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีจุดปัญหาที่ควรได้รับการปรับปรุง ดังนี้ การบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การจัดระบบข้อมูล สารสนเทศให้เป็นระบบ การใช้เทคโนโลยีที่รวดเร็วเหมาะสมและทันสมัย การส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ การมีภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาการนิเทศ วิธีการประเมินผลในเชิงคุณภาพ การใช้กระบวนการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลมาใช้ปรับปรุง แก้ไข การนำหลักคิดตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาใช้ปรับกระบวนการทำงานในหน่วยงาน จัดกิจกรรมในสถานศึกษาให้ตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาด้านชุมชน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ได้รับการคาดหวังใน บทบาทที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนและมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษามากขึ้น (กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ใน การพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่างๆ ผู้บริหารควรมีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competencies) ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีสมรรถนะ ในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะ ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (ภัสศร สมทรัพย์,2566) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อทิศทางการดำเนินนโยบาย ทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีความสามารถและสมรรถนะสูง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการดำเนินการทางการศึกษาไปในทิศทางที่มุ่งหวังย่อมเป็นผู้บริหารประสบความสำเร็จและสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลได้ (ภคพร เลิกนอก, 2564) และสมรรถนะของผู้บริหาร ที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการในบริหาร

สถานศึกษา นั่นคือการมีความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี และทักษะปฏิบัติ สามารถการปรับตัว และตีโจทย์นโยบายการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน สามารถจัดการเรียนการสอนและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ พร้อมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมและประสบการณ์จากการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็น องค์กรมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อตอบสนองต่อการแข่งขันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุรุสภาได้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุม มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐาน การปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถาน ศึกษาให้มีสมรรถนะ ในความรู้ ความสามารถ เพื่อสร้างและพัฒนาสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ เพื่อต่อยอดในระดับสากล และเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและสู่อนาคตนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้น การเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการแสวงหา ความรู้รอบด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถทางวิชาการ การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสารภาษาที่สาม รวมถึง การสร้างพลังบวก เป็นตัวแบบที่ดีแก่องค์กร รักษาระเบียบวินัยขององค์กร มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แยกเป็นโรงเรียนใหญ่พิเศษ 17 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 15 โรงเรียน ขนาดกลาง 15 โรงเรียน และขนาดเล็ก 20 โรงเรียน จากสถานศึกษาทั้งหมด 67 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5,000 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จากสถานศึกษาทั้งหมด 67 โรงเรียน จำนวน 357 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนจากนั้นสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัย เรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามแนวคิดทฤษฎีของ SEAMEO INNOTECH (2015) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ คือ 1) การคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม (Strategic Thinking and Innovation) 2) ภาวะผู้นำการจัดการ (Managerial Leadership) 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 4) ความเป็นเลิศส่วนบุคคล (Personal Excellence) 5) การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ

3.1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)

3.3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 วิเคราะห์โดยค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มี ตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ ระดับการศึกษา และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของโรงเรียน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1.	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	3.58	.26	มาก	4
2.	ด้านภาวะผู้นำการจัดการ	3.53	.23	มาก	5
3.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.10	.36	มาก	1
4.	ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	3.98	.39	มาก	2
5.	ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.62	.18	มาก	3
	ภาพรวม	**3.76**	**.17**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76, S.D. = .17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = .36) รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม และ ด้านภาวะผู้นำการจัดการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p-value
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1.	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	3.63	.22	3.48	.29	5.17**	.00
2.	ด้านภาวะผู้นำการจัดการ	3.55	.21	3.50	.25	1.84	.07
3.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.17	.38	3.95	.26	6.48**	.00
4.	ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	4.03	.42	3.87	.29	3.66**	.00
5.	ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.63	.19	3.62	.16	.43	.67
	ภาพรวม	**3.80**	**.17**	**3.68**	**.15**	6.51**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านภาวะผู้นำการจัดการและด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	P
		1-5 ปี		6-10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1.	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	3.63	.24	3.54	.26	3.53	.26	6.10**	.00
2.	ด้านภาวะผู้นำการจัดการ	3.57	.23	3.50	.22	3.49	.23	4.69**	.01
3.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.10	.29	4.06	.38	4.12	.43	.54	.59
4.	ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	3.99	.32	3.95	.36	3.96	.50	.40	.67
5	ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.61	.19	3.62	.17	3.64	.19	.75	.47
ภาพรวม		3.78	.14	3.74	.17	3.75	.21	2.40	.09

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี และ 6 – 10 ปี ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม และ ด้านภาวะผู้นำการจัดการ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดโรงเรียน							
		เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ	
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1.	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	3.52	.29	3.36	.22	3.57	.23	3.66	.23
2.	ด้านภาวะผู้นำการจัดการ	3.68	.23	3.55	.21	3.52	.22	3.50	.23
3.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.28	.32	4.31	.38	4.00	.53	4.06	.15
4.	ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	4.13	.41	4.12	.47	3.86	.56	3.97	.14
5.	ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.60	.23	3.58	.19	3.66	.18	3.62	.17
ภาพรวม		3.84	.18	3.78	.15	3.72	.26	3.76	.10

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ ตามลำดับ และนำไปทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ด้านที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	p-value
1.	ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.952	3	1.317	24.211**	.000
		ภายในกลุ่ม	19.208	353	.054		
		รวม	23.161	356			
2.	ด้านภาวะผู้นำการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	.912	3	.304	6.177**	.000
		ภายในกลุ่ม	17.376	353	.049		
		รวม	18.289	356			
3.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	4.581	3	1.527	13.064**	.000

		ภายในกลุ่ม	41.258	353	.117		
		รวม	45.838	356			
4.	ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.252	3	1.084	7.671**	.000
		ภายในกลุ่ม	49.877	353	.141		
		รวม	53.128	356			
5.	ด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ระหว่างกลุ่ม	.228	3	.076	2.265	.081
		ภายในกลุ่ม	11.836	353	.034		
		รวม	12.064	356			
	ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.383	3	.128	4.483**	.000
		ภายในกลุ่ม	10.044	353	.028		
		รวม	10.426	356			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีพันธกิจของสังกัดที่มุ่งพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพระดับนานาชาติ รวมถึงยุทธศาสตร์ที่ว่าการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องแนวคิดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2563) ที่กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและ คุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีในการ ทำงานหรือการแก้ปัญหาต่างๆ จนประสบ ความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออก ทางพฤติกรรม การปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และ ความสามารถอื่นๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสบความสำเร็จในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย ภักดีประยูรวงศ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะ

ผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสมรรถนะหลักโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านภาวะผู้นำการจัดการและด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม และ ด้านภาวะผู้นำการจัดการ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ของครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันเห็นถึงความสามารถในวางแผนทิศทางของสถานศึกษาและความสามารถในการบริหารทรัพยากร และ ระบบต่างๆ ของสถานศึกษาบริหารการปฏิบัติงานของบุคลากร และบริหารแผนงานของผู้บริหารไม่เหมือนกัน และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดสถานศึกษามีผู้บริหารตามความต้องการของครูที่มีความแตกต่างของบริบทตามสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัย สุรีพร โพธิ์ภักดี (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรศิริ ดวงสิน (2565) เรื่อง สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการศึกษา พบว่า จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สมรรถนะของผู้บริการในองค์กรประกอบด้วยหลักการในการพัฒนาสมรรถะภาพของผู้นำองค์กรประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ 1) สมรรถนะในการสื่อสาร 2) สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 4) สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) สมรรถนะในการบริหารตนเอง ส่วนในการศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศนั้น พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารประกอบด้วยหลักสำคัญ 13 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำในการจัดการศึกษา 2) การวางแผนและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการตั้งความคาดหวังสูง 4) เวลาและภาระงาน 5) การแสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จด้านวิชาการ 6) การดำเนินตามแนวโน้มทั่วไปของสังคม 7) ไหวพริบในการติดต่อสื่อสาร 8) การสนับสนุนและการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง 9) การบริหารจัดการสถานที่ในโรงเรียน 10) การพัฒนาบุคลากร 11) การสร้างความมั่นคงของบุคลากร 12) การวางแผนเกี่ยวกับโรงเรียน และความร่วมมือ และ 13) การสนับสนุนการทำงาน ประกอบกับสมรรถนะของผู้บริหารตามแนวคิดของ SEAMEO ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมสมรรถนะของผู้บริการทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) การคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม 2) ภาวะผู้นำการจัดการ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) ความเป็นเลิศส่วนบุคคล และ5) การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งการบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). *รายงานการประกันคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

นุชนรา รัตนศิระประภา. (2557). *สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.

พรศิริ ดวงสิน. (2565). *สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร.* วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 19 ฉบับที่ มกราคม-มีนาคม 2565

ภคพร เลิกนอก. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.* ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2564.

ภัสศร สมทรัพย์. (2566). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช.* วารสารบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. ปีที่ 8 ฉบับที่ 8 ประจำเดือนสิงหาคม 2566.

สุรีพร โพธิ์ภักดี. (2558). *สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.* วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ . ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร.* ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2546 – 2569) หน้า 58.

อุทัย ภักดีประยูร วงศ์. (2556). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities.* Educational and Psychological Measurement.

Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2008). *Seven Strong Claims About Successful School Leadership.* School Leadership and Management, 2008, 28(1), 27-42.

SEAMEO INNOTECH. (2015). *Success competencies of Southeast Asian school heads: A learning guide.* Quezon City, the Philippines: SEAMEO INNOTECH.

